

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

**Методичні рекомендації з виконання домашньої
(розрахунково-графічної) роботи**

з дисципліни «Менеджмент проектів»

для студентів 4 курсу
освітнього рівня «бакалавр»

Освітньо-професійна програма: Маркетинг

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 075 Маркетинг

Розробив д.е.н., проф. Наумов О.Б.

(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. викладача)

Розглянуто та схвалено

на засіданні кафедри менеджменту ЗЕДП

Протокол № _____ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Кириленко О.М..

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ, ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ ДОМАШНЬОЇ РОБОТИ:

1. Тема роботи: «Обґрунтування проектної пропозиції»

Кожний студент обирає реальний або гіпотетичний інвестиційний проект, на основі даних якого здійснює підготовку основних розділів інвестиційної пропозиції чи бізнес-плану.

Метою виконання домашньої роботи є набуття практичних навичок із обґрунтування бізнес-проектів, із урахуванням специфіки, закономірностей та тенденцій сучасних економічних трансформацій

В роботі необхідно дослідити діяльність суб'єкта господарювання, описати сутність та зміст проекту, здійснити розрахунок основних показників проекту, оцінити його ефективність та ризик. Дану мету можна досягнути виконуючи такі завдання:

- Опрацювати теоретичні підходи до бізнес-планування;
- Провести оцінку фінансово-господарської діяльності підприємства;
- Сформулювати сутність та зміст проектної пропозиції;
- Описати всі суттєві аспекти бізнес-проекту, здійснити необхідні фінансово-економічні розрахунки;
- Проаналізувати ефективність проекту;
- Здійснити аналіз ризиків проекту.

2. Результати навчання

Виконання контрольної роботи передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

– вміння обґрунтовувати управлінські рішення шляхом зниження рівня невизначеності економічних ситуацій та оцінки альтернатив розвитку підприємства; вибирати доцільні заходи з управління виробничими, маркетинговими та фінансовими ризиками;

– здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління проектами, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;

– здатність використовувати закони й методи управління підприємством у поєднанні з сучасною світовою практикою ведення бізнесу для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо удосконалення діяльності підприємства; ідентифікувати ризики локальних і глобальних ланцюгів поставок, розробляти заходи щодо запобігання ризиковим ситуаціям, впроваджувати міжнародні стандарти безпеки;

– здатність генерувати нові ідеї (креативність), до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;

– здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації, вміння організовувати і контролювати виконання виробничої

програми, здійснювати дослідження для розробки та реалізації економічної політики підприємства, організації та контролю діяльності;

– здатність розробляти та оцінювати ризики підприємства, використовувати методи моніторингу ризиків для забезпечення стійкого розвитку організації;

– знання моделей розробки та оцінки ризиків підприємства, методів моніторингу для забезпечення стійкого розвитку організації.

3. Зміст та послідовність виконання завдання:

Необхідно зауважити, що студент має знайти інформацію щодо бізнес-проекту. Це може бути реальний бізнес-проект або гіпотетичний (навчальний), запропонований самим студентом.

Після пошуку інформації щодо проекту необхідно сформулювати план домашньої роботи і віддати його на перевірку викладачу, що проводить практичні та лекційні заняття.

Після затвердження плану, необхідно підготувати перший розділ домашньої роботи на основі вивчення існуючої літератури та першоджерел законодавчих актів, що існують у міжнародному та національному середовищі.

Другий розділ передбачає розробку основних розділів бізнес-плану. Для аналізу необхідно використати статистичну інформацію щодо діяльності підприємства, стану галузі, цін на продукцію за проектом, стану ринку, конкуренції тощо. Орієнтована структура бізнес-плану:

Резюме проекту

Опис підприємства та галузі

Опис продукції (послуг)

Опис технологічного процесу виробництва продукції (послуг)

Маркетинг та збут продукції

Виробничий план

Організаційний план реалізації проекту

Інвестиційний план

Фінансовий план

Ризики підприємства та запобіжні заходи

Гарантії партнерам та інвесторам

У третьому розділі необхідно розрахувати фінансово-економічні показники проекту, показники ефективності та ризику проекту.

Змістовна частина роботи має закінчуватися висновками, які необхідно сформулювати починаючи з висновків по першому розділі, продовжуючи висновками по другому та третьому розділах. І закінчити загальним висновком щодо результатів дослідження.

Необхідно сформулювати список використаних джерел. Їх має бути не менше 20 позицій. В роботі мають бути посилання на ці джерела. Джерела оформлюються у вигляді списку в алфавітному порядку.

Робота має закінчуватися додатками, які нумеруються в алфавітному порядку.

4. Методичні рекомендації з виконання та оформлення роботи

Оформлення домашньої роботи має відповідати вимогам ДСТУ 3008-95. «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення».

Оформлення домашньої роботи

Матеріал домашньої роботи слід розмістити у такій послідовності:

- ★ титульна сторінка;
- ★ зміст домашньої роботи;
- ★ вступ;
- ★ основна частина;
- ★ висновки і пропозиції;
- ★ список використаних джерел;
- ★ додатки.

Завершена і оформлена належним чином робота обов'язково підписується на титульній сторінці автором і науковим керівником.

Мова курсової роботи – державна, **стиль викладу** – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, **послідовність** — логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів із літературних джерел є неприпустимим.

Робота має бути надрукованою на одному боці сторінки стандартного білого паперу формату А4 (210x297 мм). У друкованому варіанті текст розташовується через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці з мінімальною висотою шрифту в 1,8 мм). Допускається розміщувати таблиці та інші ілюстративні матеріали на аркушах формату А3 (не більше за 40 рядків на сторінку).

Текст курсової роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку – не менше 20 мм, з правого – не менше 10 мм, зверху – не менше 20 мм, знизу – не менше 20 мм.

Вписувати у друкований текст роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні позначення можна чорнилом, тушшю, пастою лише чорного кольору. При цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного тексту.

Роздруковані на ПК програмні документи мають відповідати формату А4, включатися до загальної нумерації сторінок курсової роботи і розміщуватися, як правило, у додатках.

Оформлення титульної сторінки домашньої роботи

Титульна сторінка містить найменування вищого навчального закладу, прізвище, ім'я та по-батькові й інші відомості про автора, тему домашньої роботи з посиланням на об'єкт дослідження - банк; прізвище, вчене звання (посаду) наукового керівника; місто і рік написання роботи (**Додаток А**).

Оформлення змісту домашньої роботи

Зміст домашньої роботи має містити: вступну частину; три розділи, кожен з яких складається не менш як з двох параграфів; висновки та пропозиції; список використаних джерел та додатки. Орієнтовний варіант змісту домашньої роботи наводиться у *Додатку Б*.

Заголовки структурних частин домашньої роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ...», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам в основному тексті. Заголовки підрозділів пишуться або друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Кожну вказану вище структурну частину домашньої роботи слід починати з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№» правому верхньому куті.

Першою сторінкою домашньої роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок і на якій номер сторінки не ставиться. Нумерація без крапки після цифри починається на змісті з цифри 2.

ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ та ПРОПОЗИЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ не нумерують як розділи. Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ». Параграфи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка: наприклад, «1.2» (другий підрозділ першого розділу). Після цього йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де про них згадано вперше, або на наступній сторінці. Якщо вони містяться на окремих сторінках домашньої роботи, їх включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстративні або табличні матеріали, розміри яких є більшими за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті.

Ілюстрації позначають словом «*Рис.*» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться

крапка: наприклад, «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються під ілюстрацією.

Ілюстрації мають доповнювати текст роботи, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думки автора, і тому в тексті на кожному з них повинно бути посилання з коментарем.

Таблиці, формули, посилання

Цифровий матеріал, як правило, має оформлятися у вигляді таблиці, приклад якої наводиться в *Додатку В*. Таблиці нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка: наприклад, «Таблиця 2.3» (третя таблиця другого розділу); нижче розміщується назва таблиці.

У тексті перед таблицею має бути посилання на неї зі словами: (*див. табл. 2.3*).

У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться «Продовження із.. 2.3».

У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однаковими для всіх показників таблиці, вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися у відповідності до стандартів. Числові величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Заголовки колонок таблиць починаються з великої літери. Заголовки граф починаються з великих літер, підзаголовки — з малих, якщо складають одне речення із заголовком, і з великих – якщо вони є самостійними.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без перегортання тексту або з перегортанням за годинниковою стрілкою.

Формули в домашній роботі нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Номери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: «(3.1)» (перша формула третього розділу).

Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів у формулах треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані в формулі, і кожне – з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти в тексті вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (÷).

Посилання в тексті на інформаційні джерела. Вони наводяться в тексті у вигляді порядкового номеру за списком використаних джерел у

квадратних дужках із зазначенням сторінки, наприклад [19, с. 234]. Список інформаційних джерел подається згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць (наприклад: Менеджмент ХХІ века: Под із.. С. Чоудхари : пер. С із.. – М., 2002.) – (див. *Додаток Д*).

Оформлення додатків

Додатки оформлюються як продовження домашньої роботи і розміщуються після неї.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої літери по центру тексту сторінки. Над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _ « і буква, що означає номер додатку (*приклад: Додаток Б*).

Текст кожного додатка при необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумеруються у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка і крапку, наприклад: «В.2» (тобто, другий розділ додатка В).

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумеруються у межах кожного додатка, наприклад: «рис. Б.1.2» (другий рисунок першого розділу додатка Б), «формула И.1» (перша формула додатка И).

5. Рекомендована література:

Базова література

1. Наумов О.Б. Навчально-методичний комплекс дисципліни з репозитарію та фонду НТБ НАУ «Управління проектами та ризиками» <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54771>

2. Єгорченков О. В. Азбука управління проектами. Планування: навч. посіб. / О.В. Єгорченков, Н. Ю.Єгорченкова, Є. Ю. Катаєва. – Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2017.–117 с.

3. Логачова Л. М. Управління проектами: навч. посіб. / Л.М. Логачова, О.В. Логачова. – Суми : Університетська книга, 2015. – 208 с.

4. Петренко Н. О. Управління проектами : навч. посіб. / Н.О. Петренко, Л.О. Кустріч, М.О. Гоменюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 224 с.

5. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (ІЕС/ІСО 31010:2009, ІДТ). ДСТУ ІЕС/ІСО 31010:2013. – К.: Мінекономрозвитку України. 2015. – 73 с.

6. ДСТУ ISO 31000:2014 Менеджмент ризиків. Принципи та керівні вказівки.

7. Fergus O'Connell The Project Management Book. LID Publishing. 2018. 128 p. ISBN: 9781912555048

8. Citeladze, David. (2023). Project management: Project Management. 10.12737/1859087. URL: https://www.researchgate.net/publication/371994084_Project_management_Project_Management

9. Gutterman, Alan. (2023). Project Management. URL: https://www.researchgate.net/publication/372761291_Project_Management

10. Abante, Marmelo & Alday, Roselie & Gongora, Jerald & Lacorte, Alice & Lagman, Ace & Maaliw III, Renato & Malicdem, Alvin & Mercado, Cecilia & Rebong, Corazon & Tadeo, Rejan & Villegas, Renato & Gueta, Loupel. (2023). Introduction to Project Management. URL: https://www.researchgate.net/publication/370510353_Introduction_to_Project_Management

Допоміжна література

1. Чумаченко І.В. Управління проектами: процеси планування проектних дій : підруч. / І.В. Чумаченко, В.В. Морозов, Н.В. Доценко, А.М. Чередниченко. – К.: КРОК, 2014.– 673 с.

2. Кожушко Л.Ф. Управління проектами: навч. посіб. / Л.Ф. Кожушко, С.М. Кропівко. – К. : Кондор-Видавництво, 2015. – 388 с.

3. Шишмарьова Л.О. Управління проектами : навчальний посібник для самостійної роботи студентів 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» / Л.О. Шишмарьова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 136 с. (Укр. мова)

4. Великанова М.М. Виявлення та ідентифікація як стадії управління ризиком / М.М. Великанова // Часопис Київського університету права. – 2017. – № 3. – С. 24-27.

5. Васюренко О.В. Ризик як складова економічних процесів // Фінанси України. – 2015. – № 7. – С. 68–74.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайти періодичних видань: «Менеджмент». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.management.com.ua>

2. Офіційний сайт Українська асоціація управління проектами. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://upma.kiev.ua/ru/home/about/>

3. Офіційний сайт Світового банку. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www. Wolrd bank.com](http://www.Wolrd bank.com)

4. Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua

6. Порядок захисту:

Студенти мають підготувати домашню роботу у терміни, визначені кафедрою. Відправити готову роботу викладачу цієї дисципліни для попередньої перевірки. Коли готова робота виконана на належному рівні – вона може бути допущена до захисту.

Захист домашньої роботи відбувається з використанням мультимедійних засобів, коли студенти мають підготувати презентацію

результатів досліджень та доповісти їх перед викладачем та студентами групи.

7. Шкала оцінювання:

Оцінювання домашньої роботи відбувається на основі балів, що виділяються у загальній кількості семестрових балів. Роботи, що оцінені та «відмінно», відповідають всім вимогам щодо оформлення, якісного змісту та якісного захисту за допомогою презентації. На «добре» оцінюються роботи, що мають лише описовий характер, у аналітичній частині відсутні узагальнення та ґрунтовні висновки щодо результатів дослідження. На «задовільно» оцінюються роботи в яких немає аналітичної частини або вона без математичної оцінки діяльності банку. Оцінку «незадовільно» одержує студент, що в домашній роботі не розкрив питання міжнародних фінансових операцій банку.

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки домашньої роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства

ДОМАШНЯ РОБОТА
з дисципліни «Менеджмент проєктів»

на тему:

«Обґрунтування проєктної пропозиції»

Виконав:
студент 4 курсу групи 405
спеціальності «Маркетинг»
Колісник І.В.

Науковий керівник:
д.е.н., проф. Наумов О.Б.

КИЇВ – 2023

Зразок оформлення змісту домашньої роботи на тему:
«Обґрунтування проектної пропозиції»

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти обґрунтування проектної пропозиції....	4
1.1 Планування розробки та реалізації проекту	4
1.2 Особливості бізнес-планування.....	7
РОЗДІЛ 2. Розробка проектної пропозиції (НАЗВА ПРОЕКТУ).....	15
2.1. Сутність проекту	15
2.2. Розрахунок фінансових аспектів проекту.....	27
2.3. Аналіз ризиків проекту	30
РОЗДІЛ 3. Розрахунок показників ефективності й ризику проекту.....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49
ДОДАТКИ.....	53

Додаток В

Приклади побудови таблиць

Таблиця 2.8

План залучення інвестицій та кредитів

№	Найменування джерел надходження коштів	Обсяг коштів, що надходять (гривні/валюта)					
		рік				Усього	Примітки
		кв.	кв.	кв.	кв.		
1.	Власний (акціонерний) капітал, в т.ч.						
2.	Інвестор						
3.	Інші джерела, в т.ч.						
4.	Загальний обсяг коштів						

Таблиця 2.9

План повернення інвестицій та кредитів

№	Найменування виплат по позиках	Обсяг коштів, що повертаються (гривні/валюта)				
		рік				Усього
		кв.	кв.	кв.	кв.	
1	Повернення інвестицій інвестора					
2	Повернення інших інвестицій					
3	Повернення кредитів					
4	Повернення відсотків по кредитах					

Додаток Д
Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у домашній роботі

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підруч. 3-є вид. перероб. І доп. / О.П. Гребельник – К., 2008.
Два автори	Должанський І. З. Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства. Навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. – К., 2006.
П'ять і більше авторів	Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина І. М. и із] ; із. із.. Г. С. Никифорова. — Х., 2007.
Без автора	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності / За із.. І. І. Дахна. –К., 2006.
Багатотомний документ	Межгосударственные стандарты: каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю.; із.. Иванов В. Л.]. –Львов , 2005.
Матеріали конференцій, з'їздів	Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. Конф. Молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. Політики, Харк. Держ. Аграр. Ун-т із. В. В. Докучаєва. — Х., 2000..
Словники	1. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. Термінів і понять з із.. Навч. Процесу у вищ. Навч. Закл. /З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К., 2007. 2. Європейський Союз: словник-довідник / [із.- упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К., 2006.
Законодавчі та нормативні документи	1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р. // Укр. Митниця: Довідник. – К., 1993. 2. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, № 254/96-ВР. 3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року., N 436-IV.
Бібліографічні покажчики	Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. – Львів : Укр. Технології, 2007. — 74 с.
Дисертації	Петров П. П. Управління із.рентоспроможністю: із.. Доктора із.-мат. Наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.
Частина книги, періодичного, продовжаного видання	Плотников М. TQM: 14 базових положень менеджмента на основе качества // Менеджмент і менеджер, 2008. № 11 – 12. – С. 66-68.
Електронні ресурси	Козак Н. Управління неформальними корпораціями України.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.management.com.ua/hrm/hrm085.html